

Finans Norges innspill til Finanskomiteens behandling av Perspektivmeldingen

Perspektivmeldingen 2024 (PM24) tegner et bilde av store utfordringer og omfattende omstilling for norsk økonomi og næringsliv i årene fremover. Finans Norge stiller seg bak NHOs høringsinnspill, men ønsker med dette å dele noen betraktninger knyttet til finansnæringens rolle i å løse utfordringene PM24 peker på.

Meldingen viser med rette til at et «produktivt og innovativt næringsliv med god konkurransevne er viktig for verdiskaping i Norge» og at «det offentlige kan legge til rette for dette gjennom gode, generelle rammevilkår».

Gode og stabile rammebetingelser for finansnæringen

Finansnæringen har en nøkkelrolle i omstillingen og veksten av norsk næringsliv gjennom finansiering og risikoavlastning. Finansnæringen er også i seg selv en av de viktigste næringene i Norge gjennom sitt direkte bidrag til sysselsetting, innovasjon og verdiskaping. Finansnæringen utgjør om lag to prosent av den totale sysselsettingen i Norge, med sine nær 50 000 ansatte, men skaper om lag seks prosent av Norges BNP. Finansnæringen er også fastlands-Norges største skatteyder. Den er en sentral del av samfunnets infrastruktur og i mange tilfeller en premissgiver for økonomisk utvikling. Ingen næring har flere kontaktpunkter med samfunnet rundt seg enn finansnæringen – offentlig sektor, og alle privatpersoner og bedrifter i Norge er avhengig av flere tjenester og tilbud fra næringen.

Næringslivet vil ha et betydelig behov for kapital og investeringer fremover. Velfungerende banker og god kapitaltilgang vil være avgjørende for å sikre næringslivets vekst- og omstillingsmuligheter.

Rammebetingelser må i større grad sees i en bredere sammenheng. Finansnæringens rammebetingelser har en betydning for dens evne til å finansiere norsk næringsliv.

For de aller fleste norske bedrifter er banker og kredittinstitusjoner eneste reelle kilde til fremmedkapitalfinansiering.

Det betyr at det er viktig med en god regulering av banknæringen som balanserer hensynet til robusthet og soliditet med næringens betydning for næringslivets vekstevne. Norske banker er, og skal være solide. Det begrenser risikoen for kostbare bankkriser. På den annen side kan økte kapitalkrav gjøre utlån til husholdninger og bedrifter dyrere og mindre tilgjengelig, noe som kan dempe den økonomiske aktiviteten. Kapitalkravsreglene skal også bidra til god risikostyring i bankene. Dersom ikke kapitalkrav samsvarer med faktisk risiko, kan kravene bidra til økt risiko i det finansielle systemet. Det er også viktig å sørge for likeverdige konkurransevilkår mellom norske og utenlandske banker som opererer i Norge. Ved bruk av nasjonale handlingsrom i regelverket bør en sikre at alle aktørene i bankmarkedet i Norge blir pålagt samme krav, og eventuelle skjerpelser bør baseres på identifisert risiko.

I tillegg til det tradisjonelle kapitalmarkedet, har norske bedrifter tilgang til risikokapital og det offentlige virkemiddelapparatet. Det norske kapitalmarkedet fungerer i all hovedsak godt, men det er mye som tyder på at det er for dårlig tilgang på risikokapital i Norge. Det kan hemme vekst, utvikling og skalering av bedrifter i vekstfasen. Finans Norge mener det offentlige virkemiddelapparatet kan ha en viktig rolle der det er en markedssvikt som gjør at det ikke er tilstrekkelig privat kapital i markedet,

slik som innenfor risikokapital. Det må da være en forutsetning at offentlige investeringsprogrammer og andre finansielle virkemidler ikke substituerer eller fortrenger privat kapital, men adresserer markedssvikten og bidrar til å utløse eller mobilisere privat kapital. Fond-i-fond-investeringer og garantiordninger gjennom bankene kan være eksempler på dette.

Digitalisering

Digitalisering er helt sentralt både for å løfte produktiviteten og for en bærekraftig ressursbruk i offentlig sektor. Regjeringens digitaliseringsstrategi som ble lagt frem tidligere i høst inneholder en rekke gode tiltak som nå må prioriteres å få igangsatt og gjennomført.

Finans Norge vil særlig peke på økt satsing på offentlig privat samarbeid og tverrsektorielle initiativer der det fører til en best mulig utnyttelse av ressurser for samfunnet samlet sett. Her oppstår ofte de samfunnsøkonomiske gevinstene på andre steder enn der kostnadene må tas. Det gjelder både satsinger på tverrgående prosjekter med flere etater involvert, og offentlig-privat samarbeid, som DSOP, med store besparelsesmuligheter ved relativt sett liten ressursinnsats. For å lykkes i dette, bør Digitaliseringsdirektoratet få en tydeligere koordineringsrolle og midler til å forvalte flere tverrgående prosjekter.

Tilstrekkelig riktig kompetanse vil også være helt avgjørende fremover. For å skape nødvendige nye arbeidsplasser, samt drive innovasjon, trenger vi en betydelig større satsing på IKT-utdanning og støtte til våre ledende forskningsmiljøer. Uten en slik satsing nå, vet vi at målet om å være verdens mest digitale samfunn i 2030 vil forbli en illusjon.

Robust pensjonssystem

Et sentralt punkt i PM24 er utfordringene knyttet til en aldrende befolkning og færre yrkesaktive per pensjonist. Pensjonsforliket inkluderer viktige tiltak for å styrke den finansielle og sosiale bærekraften i pensjonssystemet og underbygger at pensjonssystemet fremdeles må bygges på de tre pilarene folketrygd, tjenstepensjon og egen pensjonssparing. Det er viktig med stabile rammevilkår rundt alle disse tre pilarene for å sikre forutsigbarhet og reell mulighet for folk å planlegge for alderdommen. Det må gis bedre incentiver for å spare til egen pensjonstilværelse, som gjennom IPS. Pensjonsleverandørene må ha rammebetingelser så de kan sikre at pensjonsmidlene forvaltes på en måte som bidrar til et bærekraftig og robust pensjonssystem.

Altfor mange har et lite bevisst forhold til sin fremtidige pensjon. Regjeringens arbeid med en helhetlig informasjonsstrategi om pensjon er svært viktig for å sette folk i stand til å ta informerte valg om pensjon. Man bør her bygge på allerede etablerte og velfungerende ordninger, så som Norsk Pensjon.

Mer effektiv bruk av våre helseressurser

«Helseinnovasjon kan bidra til bedre helse, mestring og livskvalitet, og mer effektive helsetjenester», står det i PM24. Et samarbeid mellom det offentlige og private aktører kan bidra for nettopp denne nødvendige innovasjonen. Vi mener debatten om privat helseforsikring som en trussel mot det offentlige helsevesenet er en avsporing.

En ny rapport fra Samfunnsøkonomisk analyse viser at private helseforsikringer gir et lite, men verdifullt bidrag til den norske helsesektoren. Den årlige utbetalingen fra helseforsikringselskapene

utgjør nå i størrelsesorden 1 prosent av det offentlige bruker på spesialhelsetjenestene. Rapporten viser at forsikringene retter seg mot områder med høyt sykefravær og lange ventetider, særlig innen muskel- og skjelettlidelser, og bidrar dermed til økt kapasitet uten å skape en todeling av helsevesenet. Over 800 000 nordmenn har privat helseforsikring, hvorav 90% har dette gjennom jobben. Muskel- og skjelettplager og psykiske lidelser står for en stor andel av sykefraværet og der det offentlige behandlingstilbudet er svært begrenset. Gjennom helseforsikring tilføres flere midler inn i den norske helsesektoren og fysioterapeuter og psykologer uten kommunal driftsavtale blir tilgjengelig for flere.

Det haster

Med det fremtidsbildet PM24 tegner, som vi i stor grad er enig i, er det viktig at vi ikke venter med å følge opp utfordringene med reformer og konkrete tiltak. Finans Norge var skuffet over i hvor liten grad statsbudsjettet for 2025 reflekterer alvorsbildet som tegnes i PM24. Det gjøres lite for å bremse den offentlige ressursbruken som regjeringen selv i PM24 peker på ikke er bærekraftig over tid, eller legges opp til «*reformer og endringer som bidrar til å løfte produktiviteten*». Vi er bekymret over den manglende opplevelsen av bekymring og hastverk som preger politiske diskusjoner og beslutninger i Norge på disse områdene, sammenlignet med resten av Europa.